

Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and Evaluation 2005

Summary in Greek

Γεωργικές πολιτικές των χωρών του ΟΟΣΑ: Παρακολούθηση και αξιολόγηση 2005

Περίληψη στα ελληνικά

ΣΥΝΟΨΗ

Από τα τέλη της δεκαετίας του '90 και έπειτα το επίπεδο της στήριξης στους παραγωγούς δεν σημείωσε σημαντικές μεταβολές στις χώρες του ΟΟΣΑ ως σύνολο. Από 37% των γεωργικών εσόδων κατά τη διετία 1986-88 μειώθηκε σε 30% το 2002-04, επίπεδο που όμως είχε ήδη επιτευχθεί για πρώτη φορά πριν από επτά χρόνια (1995-97). Οι ετήσιες διακυμάνσεις στο επίπεδο στήριξης αντανακλούν κυρίως μέτρα πολιτικής που περιορίζουν τη μετάδοση των εξελίξεων των τιμών του διεθνούς εμπορίου στις εγχώριες αγορές. Οι πολιτικές εστιάστηκαν στον τρόπο παροχής της στήριξης στους παραγωγούς μετατοπίζοντας αξιοσημείωτα το κέντρο βάρους από τα μέτρα που σχετίζονται με την παραγωγή. Μολονότι η στροφή αυτή ενδέχεται να συνεχιστεί στο μέλλον, τα μέτρα που σχετίζονται με την παραγωγή εξακολουθούν να αποτελούν την κυρίαρχουσα μορφή στήριξης στους παραγωγούς στις περισσότερες χώρες, ενθαρρύνοντας την παραγωγή, στρεβλώνοντας το εμπόριο και συμβάλλοντας στη μείωση των τιμών των αγροτικών προϊόντων στην παγκόσμια αγορά. Επιπλέον, οι υφιστάμενες πολιτικές δεν επέφεραν σχεδόν καμία αλλαγή σε ορισμένους κλάδους προϊόντων, ατέλεια που θα πρέπει οπωσδήποτε να διορθωθεί. Παρά την απομάκρυνση από τις μορφές στήριξης που σχετίζονται με την παραγωγή, ελάχιστες είναι οι πολιτικές που στοχεύουν σε σαφώς προσδιορισμένους στόχους και δικαιούχους. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη διαφάνεια κατά την εφαρμογή τους, στοχεύουν συγκεκριμένα αποτελέσματα και μπορούν να προσαρμοστούν έναντι νέων προτεραιοτήτων.

Τα επίπεδα στήριξης του γεωργικού τομέα παραμένουν υψηλά παρουσιάζοντας μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

Το 2004 η χρηματική αξία της στήριξης στους παραγωγούς στον ΟΟΣΑ ως σύνολο ανερχόταν στα 279 δις δολάρια ΗΠΑ ή στα 226 δις ευρώ. Μετρούμενη ως ποσοστό του δείκτη ΕΣΠ (Εκτίμηση της στήριξης στους παραγωγούς) η στήριξη αντιπροσώπευε το 30% των γεωργικών εσόδων παραμένοντας στο ίδιο επίπεδο με το 2003. Συνυπολογίζοντας τη στήριξη των γενικών υπηρεσιών στο γεωργικό τομέα όπως η έρευνα, η υποδομή, ο έλεγχος, η εμπορία και η προώθηση, η συνολική στήριξη στον τομέα της γεωργίας ισοδυναμούσε με το 1,2% του ΑΕΠ του ΟΟΣΑ το 2004.

Κατά τη διετία 2002-04 η στήριξη στους παραγωγούς μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ δεν ξεπερνούσε το 5% των γεωργικών εσόδων στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία και κυμαινόταν κατά μέσο όρο γύρω στο 20% στον Καναδά, το Μεξικό και τις Ηνωμένες Πολιτείες και στο 25% στην Τουρκία. Το επίπεδο της στήριξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)¹ ύψους 34% ήταν υψηλότερο του μέσου όρου του ΟΟΣΑ (30%). Η στήριξη στους παραγωγούς στην Ιαπωνία και την Κορέα έφτανε κατά μέσο όρο περίπου το 60% και περίπου το 70% στην Ισλανδία, τη Νορβηγία και την Ελβετία.

Σε σχέση με τη διετία 1986-88 το επίπεδο της στήριξης στους παραγωγούς μειώθηκε στις περισσότερες χώρες, παρέμεινε σταθερό στη Νορβηγία και αυξήθηκε στην Τουρκία. Η μεγαλύτερη μείωση στο επίπεδο της στήριξης έλαβε χώρα στον Καναδά, αλλά επίσης το Μεξικό (από το 1991-93 και μετά) και η Νέα Ζηλανδία κατέγραψαν αξιοσημείωτες μειώσεις. Μεταξύ των χωρών με υψηλά επίπεδα στήριξης η μεγαλύτερη πτώση έλαβε χώρα στην Ελβετία. Η συνολική στήριξη στη γεωργία στις χώρες του ΟΟΣΑ περιορίστηκε από 2,3% σε 1,2% του ΑΕΠ μεταξύ του 1986-88 και του 2002-04. Η τάση αυτή ήταν κοινή σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ με εξαίρεση την Τουρκία όπου το μερίδιο της συνολικής γεωργικής στήριξης στο ΑΕΠ αυξήθηκε αντανακλώντας, μεταξύ άλλων, την αύξηση του ΑΕΠ.

Εντάθηκαν οι προσπάθειες για την αλλαγή του τρόπου παροχής της στήριξης στους παραγωγούς, όμως ορισμένοι τομείς δεν αναμορφώθηκαν.

Το μερίδιο των μορφών της στήριξης που στρεβλώνουν περισσότερο την παραγωγή και το εμπόριο (δηλαδή αυτές που σχετίζονται με τις εκροές και τις εισροές) μειώθηκε από 91% της στήριξης των παραγωγών κατά την περίοδο 1986-88 σε 74% το 2002-04. Η μείωση της στήριξης που σχετίζεται με τις εκροές αντικατοπτρίζεται επίσης στην άμβλυνση του χάσματος μεταξύ των τιμών παραγωγού και των τιμών στα σύνορα. Κατά τη διετία 1986-88 η μέση τιμή παραγωγού στο σύνολο του ΟΟΣΑ ήταν 60% υψηλότερη από την τιμή στα σύνορα· έως το 2002-04 η διαφορά αυτή είχε περιοριστεί στο 30%. Η

¹ Από το 2004 και έπειτα, η εκτίμηση της στήριξης για την ΕΕ υπολογίζεται βάσει των 25 χωρών. Τα έξι κράτη μέλη της ΕΕ που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ (Κύπρος, Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία, Μάλτα και Σλοβενία) συνυπολογίζονται στην εκτίμηση της στήριξης για την Ευρώπη των 25, αλλά όχι για το σύνολο του ΟΟΣΑ.

μεγαλύτερη άμβλυνση του χάσματος έλαβε χώρα στην Ελβετία, την ΕΕ και τη Νορβηγία, δηλαδή σε χώρες όπου το επίπεδο στήριξης είναι υψηλότερο από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Εντούτοις, οι περισσότερες μειώσεις έλαβαν χώρα πριν από τα τέλη της δεκαετίας του '90. Η μείωση των μορφών αυτών στήριξης συνοδεύτηκε από αυξήσεις των ενισχύσεων χορηγούμενων με βάση την έκταση ή τον αριθμό των ζώων ή τις ιστορικές ενισχύσεις που περιόρισαν τον αντίκτυπο στα γεωργικά έσοδα, με κάποιες ενισχύσεις να υπόκεινται σε όρους συμμόρφωσης.

Από τη διετία του 1986-88 έως το 2002-04 μειώθηκαν οι διαφορές στα επίπεδα στήριξης μεταξύ των βασικών προϊόντων σε όλες τις χώρες. Οι μικρότερες μειώσεις σημειώθηκαν στην ΕΕ, την Ιαπωνία και την Κορέα, ενώ οι μεγαλύτερες στον Καναδά και την Ελβετία. Οι μεγαλύτερες μειώσεις στο επίπεδο της στήριξης και οι σημαντικότερες βελτιώσεις στη σύνθεσή της έλαβαν χώρα στους τομείς του πρόβειου κρέατος και των δημητριακών (εκτός από το ρύζι). Η στήριξη για τη ζάχαρη, το ρύζι και το γάλα παραμένει η υψηλότερη.

Η διεύρυνση της ΕΕ ήταν σημαντική τόσο για τα παλιά όσο και τα νέα κράτη μέλη.

Την 1^η Μαΐου 2004 δέκα νέα κράτη μέλη προσχώρησαν στην ΕΕ. Τέσσερα από αυτά, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Δημοκρατία της Σλοβακίας είναι επίσης μέλη του ΟΟΣΑ. Οι συμφωνίες προένταξης αύξησαν τις εμπορικές ροές στο εσωτερικό της Ευρώπης των 25 οι οποίες αναμένεται να συνεχίσουν να αυξάνονται και μετά την ένταξη. Οι εισαγωγές των δέκα νέων μελών από χώρες εκτός της Ευρώπης των 25 είναι σημαντικές μόνο στον τομέα των δημητριακών. Η διαδικασία ένταξης αύξησε προοδευτικά το επίπεδο στήριξης τόσο στους παραγωγούς όσο και στις γενικές υπηρεσίες στο γεωργικό τομέα στα νέα κράτη μέλη της ΕΕ. Αν και το επίπεδο στήριξης στους παραγωγούς αυξάνεται στα νέα μέλη, εντούτοις παραμένει χαμηλότερο από αυτό της Ευρώπης των 25. Συνεπώς, υπολογίζεται ότι η διεύρυνση μείωσε το επίπεδο της στήριξης στους παραγωγούς στην ΕΕ κατά μια ποσοστιαία μονάδα.

Λήφθηκαν αποφάσεις σχετικά με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης.

Ως σκέλος της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ του 2003, η πλειοψηφία των χωρών της Ευρώπης των 15 αποφάσισε να αρχίσει την εφαρμογή του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης από το 2005 και οι υπόλοιπες (Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Κάτω Χώρες και Ισπανία) από το 2006. Η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία, η Ιταλία και το Λουξεμβούργο αποφάσισαν να μεγιστοποιήσουν, ενώ η Γαλλία να ελαχιστοποιήσει τη χρήση της διάταξης για την αποσύνδεση που περιλαμβάνεται στον κανονισμό σχετικά με το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης. Η πλειοψηφία των χωρών θα χορηγεί την ενιαία ενίσχυση βάσει των ιστορικών ενισχύσεων ανά εκμετάλλευση. Η Δανία, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Λουξεμβούργο, η Σουηδία και η Φινλανδία θα χορηγούν την ενιαία ενίσχυση βασιζόμενες σε ένα κράμα ιστορικών ενισχύσεων ανά εκμετάλλευση και περιφερειακών ενισχύσεων. Το 2004 με εξαίρεση τη Μάλτα και τη Σλοβενία, τα νέα κράτη μέλη εφάρμοσαν το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης βάσει της έκτασης, χορηγώντας κατ'αποκοπήν ενισχύσεις (που ανήρθαν κατά μέσο όρο στα 48 ευρώ ανά εκτάριο στις 8

χώρες) σε όλες τις καλλιέργειες. Παράλληλα, όλα τα νέα κράτη μέλη χορήγησαν συμπληρωματικές ενισχύσεις. Κατά συνέπεια αυξήθηκε το γεωργικό εισόδημα σε όλα τα νέα κράτη μέλη εκτός από την Κύπρο, τη Μάλτα και τη Σλοβενία. Μετά το μεταβατικό στάδιο του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης βάσει της έκτασης, όλα τα νέα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης βάσει του περιφερειακού μοντέλου.

Άλλες αξιολογήσεις εξελίξεις στα προγράμματα στήριξης κατά το 2004.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι χαμηλότερες τιμές των δημητριακών συντέλεσαν στην αύξηση της στήριξης χορηγούμενης μέσω προγραμμάτων ειδικής δανειοδότησης (δάνειο εμπορικής προώθησης) και αντικυκλικών ενισχύσεων. Η ΕΕ αποφάσισε ότι οι ενισχύσεις που συνδέονται με τα βασικά προϊόντα και αφορούν το ελαιόλαδο, το λυκίσκο και τον καπνό θα ενσωματωθούν σταδιακά στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης από το 2006 (από το 2005 για το λυκίσκο). Το πρόγραμμα Σταθεροποίησης Γεωργικού Εισοδήματος του Καναδά αντικατέστησε ορισμένα μέτρα εισοδηματικής στήριξης. Η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Κορέα διεύρυναν τα ασφαλιστικά τους προγράμματα. Κάποιες χώρες μείωσαν τους φόρους ή χορήγησαν επιδοτήσεις για να αντισταθμίσουν την αύξηση των τιμών των καυσίμων και πολλές άλλες κατέβαλαν επείγουσες ενισχύσεις λόγω φυσικών καταστροφών.

Σημαντικό σκέλος του ελβετικού Γεωργικού Προγράμματος για το 2004-07 ήταν η σταδιακή κατάργηση των γαλακτοκομικών ποσοτώσεων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν την κατάργηση των ποσοτώσεων για τον καπνό από το 2005, που αντικαθίστανται με μια δεκαετή ενίσχυση εξαγοράς ποσοτώσεων. Στην Ιαπωνία το σύστημα αναπροσαρμογής της παραγωγής ρυζιού έγινε πιο ευέλικτο και οι κρατικές προμήθειες βασίζονται πλέον σε διαγωνισμούς παρά σε προκαθορισμένες τιμές. Η Νορβηγία διεύρυνε τις συναλλακτικές δυνατότητες του ιδιωτικού τομέα όσον αφορά τις ποσοτώσεις γάλακτος.

Συνεχίζεται η χάραξη πολιτικών για το περιβάλλον και την ασφάλεια των τροφίμων.

Η Αυστραλία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς και το Μεξικό θέσπισαν μέτρα για τη βελτίωση της χρήσης και/ή της κατανομής των υδάτων. Η Νορβηγία ανέπτυξε ένα πλαίσιο για τον καλύτερο συντονισμό και στόχευση των αγροπεριβαλλοντικών ενισχύσεων. Οι περιβαλλοντικοί όροι της πολλαπλής συμμόρφωσης ως προϋπόθεση για τη χορήγηση ενισχύσεων έγιναν υποχρεωτικοί στην ΕΕ και θεσπίστηκαν στην Ιαπωνία. Η Δανία και η Νορβηγία αύξησαν τους φόρους επί των γεωργικών ρύπων. Ορισμένες χώρες εφάρμοσαν συστήματα ανιχνευσιμότητας, μεταξύ άλλων, των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) ή αναθεώρησαν τους κανονισμούς τροφίμων και αναδιάρθρωσαν τους σχετικούς φορείς διοίκησης.

Οι εμπορικές συμφωνίες και οι διαφορές που ανατίθενται σε διαιτητικό όργανο του ΠΟΕ για τη γεωργία θα επηρεάσουν τη μεταρρυθμιστική διαδικασία.

Το 2004 όλες σχεδόν οι χώρες του ΟΟΣΑ συνομολογούσαν ή έθεταν σε ισχύ διμερείς ή περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες. Μολονότι οι συμφωνίες αυτές εν γένει συμπεριλαμβάνουν ένα σκέλος για τη γεωργία, τα ευαίσθητα προϊόντα εξαιρούνται συνήθως από δεσμεύσεις απελευθέρωσης του εμπορίου. Μετά από τις χρονοτριβές του Σεπτεμβρίου του 2003, το 2004 δόθηκε συνέχεια στο γύρο διαπραγματεύσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα. Παρά την πρόοδο που επιτεύχθηκε όσον αφορά τη διαμόρφωση ενός πλαισίου για τη γεωργία, δεν λήφθηκαν αποφάσεις για πολλές από τις σημαντικές λεπτομέρειες. Μολονότι οι διμερείς ή περιφερειακές συμφωνίες μπορούν ενδεχομένως να δώσουν το έναυσμα για την αναπροσαρμογή των πολιτικών, απαιτείται η επίτευξη προόδου σε πολυμερές επίπεδο, ούτως ώστε να τονωθεί η διαδικασία μεταρρύθμισης της γεωργικής πολιτικής

Εν μέρει ως αποτέλεσμα των καθυστερήσεων στην επίτευξη συμφωνίας κατά τις διαπραγματεύσεις του γύρου της Ντόχα, αυξήθηκε ο αριθμός των διαφορών που κατατέθηκαν σε διαιτητικό όργανο του ΠΟΕ για τη γεωργία. Μολονότι οι ενάγοντες ήταν εξίσου χώρες μέλη και χώρες μη μέλη του ΟΟΣΑ, οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ ήταν σχεδόν πάντα οι εναγόμενοι. Οι εισηγήσεις των εν λόγω διαιτητικών οργάνων έχουν καλύψει ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων, που περιλαμβάνει τις εγχώριες ενισχύσεις, τις εξαγωγικές επιδοτήσεις, τις ρυθμίσεις πρόσβασης στην αγορά, τις κρατικές εμπορικές επιχειρήσεις και τις φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις, και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τόσο τη μεταρρύθμιση της εγχώριας πολιτικής όσο και τις υπό διαπραγμάτευση πολυμερείς δεσμεύσεις.

© OECD 2005

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

**Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ
www.oecd.org/bookshop/**

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

